

Budjetti 2006

Kepan kommentti valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2006

Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaosto, 20.10.2005

Kehitysyhteistyömäärärahojen suuruudesta:

Kansalaisjärjestöjen näkemys on, että hallitusohjelmaan kirjatusta tavoitteesta nostaa kehitysyhteistyömäärärahat 0,7 prosenttiin vuonna 2010 tulisi edelleen pitää kiinni. Perusteluna haluaisin nostaa esille kolme väitettä, joilla kehitysavun nostamista usein kritisoidaan, ja argumentoida että nämä väitteet on väärinkäsityksiä:

- Kehitysyhteistyöllä on saatu **paljon** aikaan.
- Toisinaan kuulee sanottavan, että kauppa on parasta kehitysapua. Kaupan vapautuminen **ei** kuitenkaan **auta** kaikista **köyhimpiä maita**, joiden tuotantokapasiteetti on hyvin matala. Kehitysyhteistyö on tärkeää tuotannollisen toiminnan ja sen edellytysten lisäämiseksi köyhimmissä maissa.
- Kuulee myös sanottavan, että **korruptio** estää kehitysapua menemästä perille. Onkin totta, että kehitysavun historiaan mahtuu paljon väärinkäytöksiä. Kylmän sodan aikana kehitysapua myönnettiin geopolitiittisin perustein korruptoituneiksi tiedetyillekin hallitsijoille. Vasta vuodesta 1996 korruptio on nähty laajemmin kuin maiden sisäisenä eettisenä ongelmana. Nykyään avunkäyttöä seurataan tarkasti ja kehitysyhteistyöllä on tärkeä rooli korruption kitkemisessä.

Jotta kehitysyhteistyömäärärahojen nosto olisi laadukas, tasaisuus ja suunnitelmallisuus on tärkeää. Tästä syystä kannatamme nostojen tekemistä Harri Holkerin selvitysryhmän esittämällä tavalla, **prosentuaalisesti tasaisin nostoin**.

Holkerin selvitysryhmä esitti 0,05 prosentin vuotuisia nostoja. Koska olemme Holkerin aikataulusta jäljessä, nostojen tulisi olla hiukan suurempia, mutta nostotahti ei vielääkään olisi mahdollisimman nopea. Vuosittaisten nostojen tulisi olla noin 0,06 prosenttia eli vain 0,01 prosenttia suuremmat kuin mitä Holkeri ehdotti.

Kepan suositus (%)

2005	0,39
2006	0,45
2007	0,51
2008	0,58
2009	0,64
2010	0,7

Vuonna 2006 kehitysyhteistyömäärärahojen tulisi siis olla 0,45% bktl:stä, joka on noin 718,6 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä talousarvioesitykseen on kehitysapuun kirjattu

670,8 miljoonaa euroa. Nostoaikataulun yksityiskohdista kannattaa luonnollisesti konsultoida Ulkoasiainministeriötä.

Mikäli ulkoasiainministeriön hallinnoimia maaohjelmia (kahdenvälinen yhteistyö) ei pystytä laadukkaasti kasvattamaan tässä aikataulussa, voidaan lisätä monenvälistä yhteistyötä, eli rahoitusta esim. YK:n kehitysohjelmalle (UNDP), lastenrahastolle (UNICEF), väestörahastolle (UNFPA), elintarvikeohjelmalle (WFP) ja naistenrahastolle (UNIFEM).

Suomen pääyhteistyömaille voitaisiin myös myöntää suurempia summia sektoritukea (esim. koulutukseen ja terveyteen) ja budjettitukea maan oman köyhydenvähentämisstrategian toteuttamiseen. Suomi myöntää budjettitukea kolmelle maalle (Tansania, Mosambik ja Nicaragua), joissa Suomen osuus maille myönnetystä budjettituesta on vain noin prosentin luokkaa. Budjettituen lisäämisellä pyritään lisäämään köyhien maiden omistajuutta ja vastuuta omasta kehityksestään sekä kehitystoimijoiden välistä koordinaatiota.

Kansalaisjärjestöt jatkavat 0,7 kampanjaa. Suunnittelemme näkyvää kampanjointia alkuvuoteen 2006, kun valmistellaan valtiontalouden kehyyksiä 2007-2010.

Kehitysyhteistyömäärärahojen kohdentamisesta:

Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen kohdentamiseen ei TAE:ssa esitetä merkittäviä muutoksia. Korkotuen pieni lasku ja kansalaisjärjestötuen pieni lisäys ovat myönteisiä muutoksia.

TAE:ssa esitetään, että kehitysyhteistyön **keskittämistä jatketaan** ja Maa- ja aluekohtaista kehitysyhteistyötä keskitetään kahdeksaan pitkäaikaiseen yhteistyömaahan. Tämä on köyhien maiden omistajuuden lisäämisen, avunantajien välisen koordinaation parantamisen ja kehitysavun käytön seurannan kannalta hyvä suunta.

Käytännössä keskittäminen on ollut turhan hidasta:

- Suomella oli vuonna 2004 hanke- ja ohjelmayhteistyötä 58 maassa
- Vuonna 2005 viiden suurimman yhteistyömaan joukossa oli vain kaksi pitkäaikaista yhteistyömaata. Suurimmat yhteistyömaat olivat (suurimmasta pienempään) Mosambik, Afganista, Tansania, Etelä-Afrikka ja Namibia
- TAE:ssa määrärahat pitkäaikaisiin yhteistyömaihiin nousevat hitaammin kuin määrärahat kokonaisuudessaan.

Kahdenvälisen kehitysyhteistyön **toimialakohtaista jakautumista** TAE ei käsittele. Ulkoasiainministeriö määrittelee, että kehitysyhteistyötä tehdään seuraavilla toimialoilla:

- sosiaalinen kehitys
- talouselämän perusrakenteet
- tuotantoamonnilla toimialoilla tapahtuva toiminta
- hätäapu
- muu toiminta

Suomen tuki tuotannolliselle toiminnalle ja talouselämän perusrakenteille on laskenut huomattavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Viimeisen viiden vuoden aikana

tuotantoa ja talousrakenteita tuettiin keskimäärin 10 prosentilla kahdenvälisestä avusta, edeltävänä viitenä vuonna 23 prosentilla ja niitä edeltävinä kolmena vuonna 35 prosentilla.

Tuotannon ja talousrakenteiden tukemisessa on tehty paljon virheitä (liian suuria hankkeita ilman paikallista omistajuutta). Sitä ei kuitenkaan saisi unohtaa, koska paikallisen tuottavan toiminnan lisääntyminen on ainoa kestävä tie vähentää köyhyyttä.

TAE ei kuvaa muiden kuin ulkoasiainministeriön hallinnonalalle kuuluvien kehitysyhteistyömäärärahojen käyttöä, vaikka varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen kohdentaminen käsitellään tarkasti. Vuoden 2005 budjetissa muiden ministeriöiden hallinnonaloilla kehitysyhteistyömäärärahoja käytettiin seuraavasti:

- pakolaisvastaanotosta aiheutuviin menoihin 13,9 m euroa. Tätä ei tulisi laskea kestäväen kehityksen tukemiseksi
- EU:n kehitysyhteistyöbudjettiin (70,2 m euroa)
- hallintomenoihin (UM) (23,5 m euroa)
- kansainvälisille järjestöille (15,4 m euroa)
- muihin kuluihin (16,9 m euroa)